

HỘI THẢO KHOA HỌC

**ĐỔI MỚI CÔNG TÁC ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG VÀ PHÁT TRIỂN
ĐỘI NGŨ CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN ĐÁP ỨNG YÊU CẦU
ĐỔI MỚI CHƯƠNG TRÌNH VÀ SÁCH GIÁO KHOA
(Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo các tỉnh, thành phía Nam năm 2016)**

Lời Tòan soạn:

Nhằm thực hiện đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý và giáo viên, hàng năm, Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh tổ chức hội thảo với sự tham gia của tất cả các sở giáo dục - đào tạo các tỉnh, thành phía Nam. Hội thảo năm 2016 được tổ chức vào ngày 24.3 với chủ đề “Đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng và phát triển đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình sách giáo khoa” có sự tham dự của Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, các nhà khoa học về giáo dục, cùng lãnh đạo các Sở giáo dục và đào tạo các tỉnh, thành phía Nam và Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh. Thứ trưởng đã lắng nghe những ý kiến tập trung trao đổi, thảo luận về triển khai thực hiện áp dụng chương trình, sách giáo khoa mới từ năm 2018 sắp tới. Dưới đây chúng tôi xin trích giới thiệu một phần bài phát biểu chỉ đạo của Thứ trưởng mà Hội thảo hết sức quan tâm và phát biểu khai mạc của PGS.TS. Nguyễn Xuân Tế cùng một số tham luận trong Hội thảo.

**NHIỆM VỤ CỦA NHÀ TRƯỜNG, CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN
TRƯỚC YÊU CẦU ĐỔI MỚI CHƯƠNG TRÌNH, SÁCH GIÁO KHOA**

NGUYỄN VINH HIỂN (*)

TS. Nguyễn Vinh Hiển - Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo phát biểu chỉ đạo tại Hội thảo

Đề án đổi mới chương trình, sách giáo khoa của Bộ Giáo dục và Đào tạo (Chính phủ phê duyệt ngày 27/3/2015) đang triển

khai thực hiện là một phần nội dung quan trọng trong thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết Trung ương Tám khóa XI của Đảng.

Trong quá trình triển khai, thực hiện đề án, bên cạnh thuận lợi là thách thức lớn đòi hỏi mỗi nhà trường, mỗi thầy cô giáo cần nỗ lực, vượt qua khó khăn, thực hiện đổi mới trong quản lý, trong tổ chức thực hiện vì người học, vì hiệu quả giáo dục và xã hội.

Trước hết, cán bộ quản lý và giáo viên cần nhận thức đúng về đổi mới chương trình, sách giáo khoa

Với yêu cầu đổi mới, việc nhận thức đúng để thống nhất trong thực hiện là hết

(*) Tiến sĩ. Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo.

sức quan trọng. Muốn vậy, mỗi cán bộ quản lý, mỗi thầy cô giáo cần tích cực tự tìm hiểu, phát huy “văn hóa đọc” để hiểu đúng, hiểu đầy đủ về quan điểm chỉ đạo, mục tiêu, nội dung, quy trình, phương pháp, tiến độ thực hiện chương trình mới, trên cơ sở đó triển khai ở Sở mình, Trường mình cho tốt.

Đổi mới chương trình, sách giáo khoa là đề án quốc gia nhằm phát triển liên tục chương trình giáo dục phổ thông và triển khai chương trình trong thực tế. Để thực hiện mục tiêu chung thì phải bắt đầu thực hiện từ những vấn đề cụ thể, trong từng giai đoạn. Thực tiễn những năm gần đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo tổ chức thực hiện nhiều đổi mới dựa trên chương trình giáo dục hiện hành như: tổ chức cho học sinh nghiên cứu khoa học - kỹ thuật, tập huấn cho giáo viên các phương pháp dạy học phát huy tính tích cực của học sinh, chỉ đạo việc xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục của nhà trường dựa trên chương trình giáo dục phổ thông, chú trọng phát huy quy chế dân chủ nhà trường,... các hoạt động này không nằm ngoài mục đích và hoạt động xây dựng chương trình giáo dục phổ thông tổng thể mới (một văn bản chỉ đạo chưa từng có trong giáo dục phổ thông Việt Nam). Trong quá trình thực hiện mỗi nhà trường gặp nhiều khó khăn vì tính mới của chương trình và tâm lý, thói quen của thầy cô với phương pháp và cách làm cũ còn phổ biến. Nhưng nếu không đổi mới và vượt qua khó khăn thì nhà trường và giáo dục sẽ không phát triển được. Vì vậy, thầy cô nhất thiết phải thay đổi cách nghĩ, thay đổi nhiều quan niệm cốt lõi (ví dụ: chất lượng giáo dục phổ thông là gì; giáo viên, cán bộ quản lý giữ vai trò và chức năng gì trong giáo dục...) và những thói quen cũ để có sự tìm tòi và áp dụng, vận dụng cách tổ chức hoạt động học tập mới phát huy tính tích cực của học sinh.

Dạy học tích hợp thực chất là sự hướng dẫn để học sinh phát triển và huy động tổng

hợp kiến thức, kỹ năng, thái độ, tâm lý, tình cảm... để giải quyết có hiệu quả nhất các nhiệm vụ trong học tập, trong cuộc sống, qua đó dần dần phát triển phẩm chất, năng lực người học. Hoạt động trải nghiệm sáng tạo nhằm tăng cường hoạt động thực tiễn để học sinh có được kiến thức tổng hợp, những cảm thụ và kinh nghiệm của riêng mình, qua đó phát triển năng lực sáng tạo trong học tập, nghiên cứu cũng như trong đời sống, phát triển các giá trị cá nhân, rèn luyện kỹ năng sống nhằm mục đích trang bị cho các em khả năng thích ứng với hoàn cảnh xã hội và xử lý được các vấn đề cuộc sống đặt ra.

Với cách tiếp cận như trên thì *Dạy học tích hợp, Hoạt động trải nghiệm sáng tạo, Học sinh nghiên cứu khoa học...* không phải là những vấn đề hoàn toàn mới lạ đối với thầy cô giáo và các em học sinh. Đây là những hình thức hoạt động, phương pháp giáo dục đã được vận dụng trong giáo dục nhưng thời gian qua chưa được coi trọng trong nghiên cứu và chỉ đạo thực hiện, chưa được xác định là những vấn đề trọng tâm như hiện nay.

Cán bộ quản lý và giáo viên cần có nhận thức đúng và đầy đủ về chủ trương của Đảng, Nhà nước và chỉ đạo của Ngành, đồng thời phải chủ động tham gia vào quá trình đổi mới; chính trong quá trình đó sẽ ngày càng tìm hiểu, nắm bắt được nhiều các vấn đề về lý luận và nâng cao năng lực thực hiện, nắm vững thông tin, làm chủ tri thức để không ngại mới, ngại khó, tự xây dựng niềm tin và lan tỏa trong dư luận và xã hội, góp phần thúc đẩy giáo dục phát triển.

Thứ 2, Một số gợi ý cụ thể cho mỗi nhà trường, cán bộ quản lý, giáo viên cần thực hiện:

*** Đối với trường phổ thông**

Trường phổ thông xây dựng và thực hiện tốt cơ chế dân chủ trường học theo cả 2 hướng: dân chủ trong quản lý nhà trường và

dân chủ giữa nhà trường với xã hội (dân chủ hóa giáo dục).

+ Nội bộ nhà trường

- *Đối với giáo viên.* Trước đây, cơ chế quản lý là chỉ huy và kiểm tra thi hiện nay chuyển sang giao quyền và giám sát. Lãnh đạo nhà trường cần nhắc giao nhiệm vụ cho giáo viên để giáo viên tự chủ và chịu trách nhiệm thực hiện, người lãnh đạo giữ vai trò hướng dẫn, theo dõi và động viên giáo viên thực hiện nhiệm vụ đã phân công. Giáo viên hoàn toàn chủ động trong việc lựa chọn hình thức tổ chức, phương pháp thực hiện như phân bổ thời gian, chọn sách giáo khoa, thiết kế bài giảng... sao cho việc tổ chức dạy học đạt hiệu quả nhất. Ngược lại, để chắc chắn cho các hoạt động của mình đạt hiệu quả thì giáo viên phải giải trình được nếu cán bộ quản lý yêu cầu; cùng thảo luận dân chủ để có được giải pháp tốt nhất; hạn chế quản lý bằng sổ sách.

- *Đối với học sinh.* Học sinh không còn phải bị động thực hiện các mệnh lệnh từ giáo viên. Các em được học tập và phát triển năng lực qua nhiều hình thức tổ chức và phương pháp giáo dục khác nhau. Qua hình thức tổ chức Hội đồng tự quản (đã được triển khai và áp dụng đạt kết quả tốt ở một số trường) các em phát huy năng lực tự quản, tự tổ chức hoạt động tập thể dưới sự hướng dẫn của giáo viên để đạt kết quả học tập, rèn luyện tốt.

- *Đối với cha mẹ học sinh.* Nhà trường xây dựng cơ chế mở để cha mẹ học sinh tham gia vào quá trình giáo dục của nhà trường như các chương trình hoạt động trải nghiệm sáng tạo, rèn luyện kỹ năng sống, tổ chức các sân chơi để học sinh phát huy sự sáng tạo của các em trong nghiên cứu khoa học, văn học, nghệ thuật, thể thao và các hoạt động tập thể, xã hội khác. Ngoài ra, xây dựng cơ chế để cha mẹ học sinh cùng đồng hành với nhà trường trong đầu tư vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy và học; hỗ trợ về

tinh thần, giải pháp giáo dục và các nguồn lực khác.

+ Đối với địa phương, xã hội

Nhà trường được địa phương và xã hội đối xử theo tinh thần dân chủ. Vì mục tiêu giáo dục học sinh, nhà trường và địa phương có sự phối hợp chặt chẽ. Bên cạnh đó, nhà trường chịu trách nhiệm với địa phương và xã hội về chất lượng giáo dục. Nhà trường thực hiện ba công khai với xã hội về điều kiện, về hoạt động và kết quả giáo dục. Căn cứ chức năng và điều kiện của mình, nhà trường chủ động tổ chức cho học sinh tham gia các hoạt động xã hội của địa phương, cũng chính là tổ chức các hoạt động giáo dục. Trước sự đánh giá và thẩm định của xã hội đòi hỏi mỗi nhà trường phải tự hoàn thiện để ngày càng có uy tín hơn.

*** Đối với các trường sư phạm**

Để đáp ứng chương trình, sách khoa mới đòi hỏi trường sư phạm phải đổi mới chương trình đào tạo sinh viên, đổi mới các hoạt động bồi dưỡng. Với chương trình giáo dục phổ thông mới, giáo viên tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho học sinh thì chương trình sư phạm phải đảm bảo cho sinh viên hoạt động trải nghiệm; muốn đổi mới kiểm tra, đánh giá học sinh thì phải đổi mới kiểm tra, đánh giá sinh viên; muốn vận dụng nhiều hình thức tổ chức và phương pháp dạy học mới thì phương pháp đào tạo sinh viên cũng phải đổi mới; đảm bảo chương trình phát triển năng lực học sinh thì cần phát triển năng lực sinh viên trước. Hay nói cách khác, để tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo, rèn kỹ năng sống, đổi mới hình thức, phương pháp nội dung chương trình giáo dục nhằm phát triển năng lực học sinh thì trước hết cần thực hiện những tiêu chí này trong quá trình đào tạo sinh viên sư phạm. Điều này lại đòi hỏi phải nâng cao trách nhiệm và năng lực của các giảng viên và phải đổi mới cơ cấu tổ chức, cơ chế hoạt động và quản lý trong trường sư phạm.

*** Đối với Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh**

Cần thay đổi hình thức tổ chức đào tạo, bồi dưỡng. Thay vì tập trung bồi dưỡng kiến thức theo hướng truyền thụ nặng về lý luận thì tăng cường hội thảo, trao đổi để có sự tương tác giữa giảng viên và học viên, giữa học viên với nhau; những vấn đề về lý luận quản lý thì chủ yếu “đề” trên mạng và tìm đọc trên mạng internet. Từ kiến thức và kinh nghiệm thực tiễn qua hoạt động bồi dưỡng, giảng viên và học viên học hỏi lẫn nhau. Học viên có kiến thức khoa học từ thầy cô đồng thời kinh nghiệm thực tiễn từ các học viên khác; giảng viên có điều kiện tiếp thu làm

giàu kiến thức thực tiễn từ học viên để tiếp tục vận dụng giảng dạy cho các trường, sở khác; Với sự đổi mới hình thức tổ chức đào tạo, bồi dưỡng như trên sẽ đem lại kết quả tốt.

Sẽ không quá muộn, nếu ngay từ thời điểm này, mỗi nhà trường, mỗi cán bộ quản lý và thầy cô giáo nỗ lực tìm hiểu, bồi dưỡng, học tập để có nhận thức sâu, nâng cao chuyên môn nghiệp vụ và thực hiện đổi mới trong tổ chức quản lý, trong giảng dạy vì sự phát triển căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo nước nhà.

ĐỔI MỚI CÔNG TÁC ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG VÀ PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ CÁN BỘ QUẢN LÝ VÀ GIÁO VIÊN ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐỔI MỚI CHƯƠNG TRÌNH, SÁCH GIÁO KHOA

(Phát biểu khai mạc Hội thảo)

NGUYỄN XUÂN TẾ (*)

Ngày 28 tháng 11 năm 2014, Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã thông qua Nghị quyết số 88/2014/QH13 về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông; tiếp đó, ngày 27 tháng 3 năm 2015 Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 404/QĐ-TTg phê duyệt Đề án Đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông (triển khai qua ba giai đoạn từ năm 2015). Đây là một trong các động thái thúc đẩy công cuộc đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục - đào tạo nước ta đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nguyên tắc, định hướng, mục tiêu, yêu cầu, nội dung, giải pháp và lộ trình thực hiện đã được quy định cụ thể trong các văn bản.

Vấn đề đặt ra là làm thế nào để việc áp dụng chương trình, sách giáo khoa phổ thông đổi mới lần này có thể tạo được những chuyển biến thật sự trong việc đào tạo “con người Việt Nam phát triển toàn diện, có đạo đức, tri thức, sức khỏe, thẩm mỹ và nghề nghiệp, trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; hình thành và bồi dưỡng nhân cách, phẩm chất và năng lực của công dân, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” (Quốc hội, 2009) như mục tiêu giáo dục đã đề ra?

Có thể khẳng định, đào tạo, bồi dưỡng và phát triển đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên, bên cạnh nhiều giải pháp đồng bộ, là hết sức quan trọng và cần thiết trong việc đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình, sách giáo khoa.

(*) Phó Giáo sư, Tiến sĩ, GVCC. Hiệu trưởng, Tổng biên tập Tạp chí Khoa học quản lý giáo dục - Trường Cán bộ quản lý giáo dục Thành phố Hồ Chí Minh.